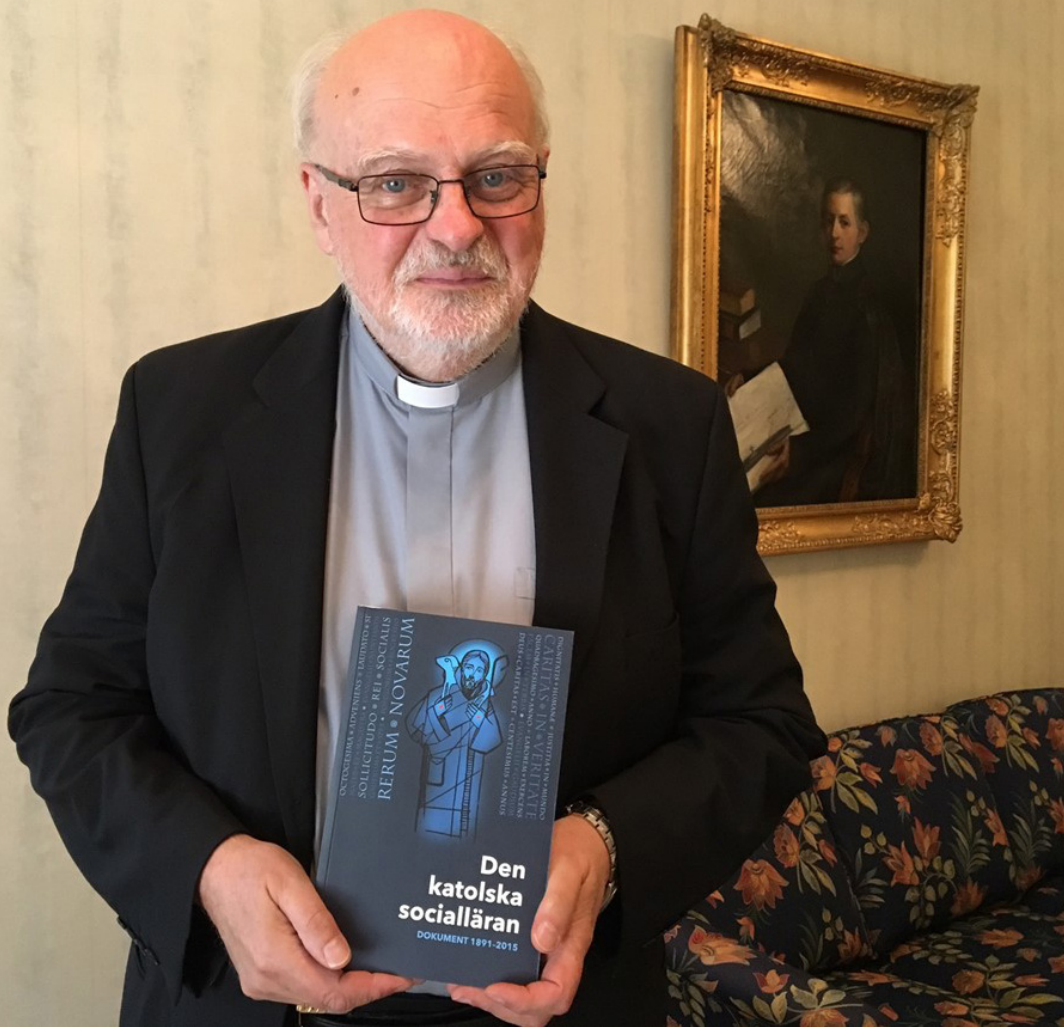

EN INTRODUKTION TILL

Den katolska socialläran

»Ett samhälles grad av civilisation kan mätas och kännas igen på hur man behandlar de mest utsatta. Socialläran vill ge oss de principer vi behöver för att motivera oss att arbeta för att förbättra villkoren för de sämst lottade.«

KARDINAL ANDERS ARBORELIUS

Den katolska socialläran

DEN KATOLSKA SOCIALLÄRAN är en central och grundläggande del av vår tro.

Grunden till socialläran kommer från Bibeln där Jesus i handling visade att Gud vill rättvisa, barmhärtighet, kärlek och förlåtelse. Jesus visade omsorg om fattiga, utstötta och sjuka. Han bildade ett exempel för de troende och den tidiga kyrkan var mycket socialt medveten. Detta har fortsatt under kyrkans hela historia. Att vara människa innebär att vi har ett ansvar att samarbeta, inte bara inom den egna familjen utan även i samhället och inom den familj som utgörs av alla människor på jorden.

DEN KATOLSKA SOCIALLÄRAN består av påvliga encyklikor och andra officiella kyrkliga dokument och behandlar olika samhällsfrågor utifrån katolska kyrkans syn på vad en människa är, människans värdighet, hennes rättigheter och skyldigheter. Syftet med socialläran är att beskriva och analysera samhällsläget och sedan utifrån en kristen synvinkel föreslå reformer och insatser. Socialläran bygger på grundläggande kristen tro men alla människor kan förstå och tillägna sig den.

DEN KATOLSKA SOCIALLÄRAN kommenterar samhället utifrån icke tidsbundna, universella principer. Dessa fyra fundamentala principer är:

PERSON- PRINCIPEN

Varje person skall framstå och betraktas som en okränkbar individ med självbestämmanderätt för val av arbete, rätt till utbildning etc.

SOLIDARITETS- PRINCIPEN

Enskilda personer och olika grupper, när de verkar för sina egna intressen, måste ta hänsyn till hela samhällets bästa.

SUBSIDIARITETS- PRINCIPEN

Enskilda personer och grupper skall förfoga över ett så starkt frihetsutrymme och så vidsträckt utvecklingsmöjligheter som möjligt.

PRINCIPEN OM DET GEMEN- SAMMA GODA

Det är varje människas rätt, plikt och ansvar att aktivt vara med och bygga samhället.

Andra grundfrågor som återkommer i socialläran är synen på de fattiga och de mest sårbara, synen på äganderätten, synen på statens roll, synen på demokrati och synen på naturen och miljön.

I detta häfte presenteras olika stiftsorgan inom Stockholms katolska stift och hur de arbetar med att informera kring och implementera den katolska socialläran i sin respektive verksamhet! För mer information, kontakta info@katolskakyrkan.se eller respektive organ.

VERITAS FÖRLAG

Ett fullbordat projekt med nya utmaningar

NÄR VERITAS FÖRLAG i augusti 2019 kunde presentera volymen *Den katolska socialläran. Dokument 1891–2015*, var det ett omfattande och mångårigt arbete som gick i efterlängtdad fullbordan. Utgivningen initierades 2013 och många är de medarbetare som ingått i eller på annat sätt bistått redaktionskommittén i arbetet. Projektledare har varit Andreas Carlgren, Hans Hellström och, i slutfasen, Anna Minara Ciardi, förlagschef på Veritas Förlag.

Den moderna katolska socialläran har sitt ursprung i påve Leo XIII:s encyklika *Rerum novarum* från 1891, som också inleder volymen. Här uttrycks en påtaglig smärta över det elände som plågade stora delar av arbetarklassen under industrialismens orosår och den var ett banbrytande svar på de marxistiska och liberala teorier som kämpade om inflytande och makt. *Rerum novarum* följdes av fler påvliga encyklikor, som uttryckligen anknöt till den sociallära som initierats av påve Leo XIII – ibland rentav genom sin titel: *Quadragesimo anno*, 'i det fyrtionde året' och *Centesimus annus*, 'hundra år' [senare]. I de nyare texterna har klimat och miljöfrågor kommit alltmer i fokus, inte minst i påve Franciskus uppmärksammade *Laudato si'*, 'Lovad vare du', vars titel anknyter till den helige Franciskus »solsång«.

ANNA MINARA CIARDI
FÖRLAGSCHEF VERITAS FÖRLAG
VERITAS@KATOLSKAKYRKAN.SE

VF
VERITAS
FÖRLAG

LOVAD VARE DU

Påve FRANCISKUS encyklika
LAUDATO SI' angående
omsorgen om vårt gemensamma HEM

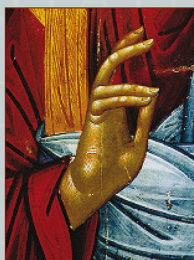
VERITAS FÖRLAG

Gud är kärleken

Påven Benedikt XVI:s encyklika
Deus Caritas Est

VERITAS FÖRLAG

Kärlek i sanning

Påven Benedikt XVI:s encyklika
Caritas in Veritate

ÖVERSÄTTNING LARS CAVALLIN
VERITAS FÖRLAG

Redaktionskommittén har dessutom valt att ta med två encyklikor vars innehåll är väsentligt för den katolska socialläran. Man har också inkluderat tre texter som brukar räknas som grunddokument inom den katolska socialläran. Samtliga texter har nyöversatts eller bearbetats språkligt för att åstadkomma ett sammanhängande och effektivt verk.

Projektet är alls inte slutfört i och med den nya volymen, där texterna finns samlade för första gången på svenska. Istället är den utgångspunkt för nya projekt, där information om och implementering av socialläran är de bärande punkterna. I samarbete med andra stiftsorgan och aktörer arbetar Veritas vidare med att producera filmer, utarbeta en studiehandledning, presentera den katolska socialläran i stiftets församlingar och andra sammanhang, arrangera en vetenskaplig konferens och ge ut en antologi om sociallärans innehåll.

VERITAS FÖRLAG bedriver sedan 2002 produktion, distribution och försäljning av katolsk litteratur och katolska dokument. Förlaget sorterar under Stockholms katolska stift och dess biskop, kardinal Anders Arborelius. Veritas Förlags uppdrag är att sprida kännedom om den katolska kyrkans tro, lära och värderingar i det svenska samhället och att vara en plattform för dessa idéer. *Den katolska socialläran* är en betydelsefull milsten i förlagets utgivning.

Veritas Förlag har även publicerat påvliga encyklikor och andra kyrkliga dokument i separata utgåvor.

CARITAS SVERIGE

Vi är kallade att tillsammans vårda vårt gemensamma hem

CARITAS SVERIGE STÅR tillsammans med sina syster-Caritas över hela världen på den katolska sociallärans grund. Vårt uppdrag finner vi klarast formulerat av påve Benedikt XVI i *Deus caritas est*: »Kyrkans väsen kommer till uttryck i ett trefaldigt uppdrag: förkunnelsen av Guds ord, firandet av sakramenten och kärlekstjänsten. Det är uppgifter som förutsätter och som inte kan skiljas från varandra« (nr 25).

Detta band mellan vår tro och vad vi gör sänder oss ut till de mest behövande såväl i vår närhet som långt borta. Socialläran talar om »ett särskilt ställningstagande för de fattiga« och det är ledstjärnan i vårt arbete. De fattiga och utsatta är särskilt älskade av Gud. Därför är det allas vårt ansvar att bistå dem, att vara evangeliets ljus i deras liv.

Som människor skapade av Gud är vi också kallade att tillsammans vårda vårt gemensamma hem. Påve Franciskus skriver i *Querida Amazonia*: »Herren, som först tog hand om oss, lär oss att ta hand om våra bröder och systrar och miljön, som han dagligen ger oss. Detta är den första ekologin vi är i behov av« (nr 41). Vår uppgift är att verka för en hållbar utveckling såväl av miljön som socialt. Båda är en del av det gemensamma goda som Gud har anförtrott åt oss alla.

P. HENRIK ALBERIUS OP
ORDFÖRANDE CARITAS SVERIGE
CARITAS@CARITAS.SE

KATOLSKA PEDAGOGISKA NÄMNDEN

Socialläran - en självklar del av vår undervisning

ULRIKA ERLANDSSON

ORDFÖRANDE KPN

KPN@KATOLSKAKYRKAN.SE

KATOLSKA PEDAGOGISKA NÄMNDEN (KPN) har biskopens uppdrag att utveckla den livslånga katekesen i hela Sverige. I *Riktlinjer för katekesen i Stockholms katolska stift* finns socialläran som en självklar del av undervisningens innehåll (jfr t.ex. Katekesens uppgifter, punkt 11). KPN har därför med socialläran i flera olika material i barnens, ungdomarnas och vuxnas katekes, inte minst i den undervisning som vänder sig till konfirmander.

Både konfirmandmaterialet *Krisma*, lägermaterialet *Nu åker vi* och ungdomskatekesen *Twittra med Gud* förklarar socialläran för ungdomar. Häftena *Världen behöver dig och mig* lyfter helt specifikt sociallärans frågor, även för yngre barn. Här står rättvisa, fred och miljö i fokus. I materialet ingår både en lärarhandledning, och arbetshäften för årskurserna 4 och 5, samt för konfirmander.

En särskild satsning på socialläran och påvens senaste encyklika är powerpointpresentationen *Laudato si'*. Det är ett material som finns för gratis nedladdning på KPN:s hemsida. *Laudato si'* är en powerpointpresentation av encyklikan med samma namn, tänkt för tre församlingskvällar. Utöver vackra bilder med citat ur encyklikan finns också en studieplan med samtalsfrågor. KPN kommer själv att anordna presentationskvällar kring *Laudato si'* och uppmuntrar alla som vill att själva också använda sig av materialet.

Under 2020 och 2021 anordnar KPN i samarbete med Studieförbundet Bilda en vuxenutbildning kring socialläran som hålls av p. Henrik Alberius o.p. Helgkurser med rubriken *Leva evangeliet i vardagen* kommer att hållas i Omberg, Marielund, Rögles kloster samt Åh stiftsgård i Ljungkile. För mer information om dessa kurser se KPN:s hemsida, www.kpn.se.

STIFTETS UNGDOMSPASTORALA TEAM

ELIN JÖNSSON

STIFTSUNGDOMSKONSULENT

ELIN.JONSSON@KATOLSKAKYRKAN.SE

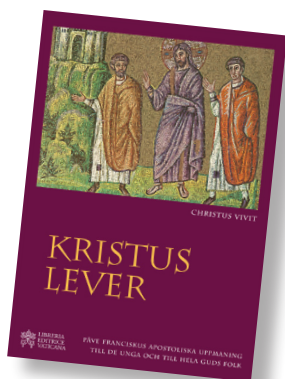
Att bygga gemenskap - en viktig del av kyrkans ungdomspastoral

ATT VÄGLEDA UNGA i hur tron uttrycks genom hur vi behandlar varandra och bygger gemenskap är en viktig del av kyrkans ungdomspastoral. För detta lyser den katolska socialläran upp vägen.

Som en del av förberedelserna inför stiftets resa till Världsungdomsdagen i Panama i januari 2019 läste pilgrimerna om den katolska socialläran genom DOCAT (Catholica 2017), en bok som presenterar sociallärans principer med unga som målgrupp, och diskuterade innehållet i mindre grupper. På så sätt lades en grund – inte bara för gemenskapen under pilgrimsresan – utan också för dem som vill fortsätta att fördjupa sig i ämnet, nu när sammanställningen av sociallärans originaldokument tillgängliggjorts på svenska av Veritas Förlag.

**STIFTETS UNGDOMS-
PASTORALA TEAM**

En annan ingång till sociallärans teman finns i påve Franciskus uppmaning till de unga *Kristus lever* (Veritas 2019), som finns fritt att tillgå i svensk översättning.

I nr 170–172 lyfter påven fram de många unga som är »redo att engagera sig för frivilligarbete, ett aktivt medborgarskap och social solidaritet«. Han betonar att unga har en viktig roll i att »komma med förslag på nya sätt att lösa sociala problem«. Studiehandledningen till *Kristus lever* uppmuntrar till praktiska karitativa insatser, såsom att delta i församlingens besöksverksamhet hos sjuka och äldre. När unga ges möjlighet att få erfarenhet av socialt arbete såväl som kunskap om socialläran utrustas de för att söka svar på och ta sig an vår tids sociala utmaningar.

Stiftets ungdomspastoral team samordnar regionala konfirmandläger med ett gemensamt tema för varje läsår. Vi ser fram emot att inspireras av socialläran inför kommande läsårsteman och lägerprogram. Inte minst kan sociallärans principer användas för att diskutera förhållningssätt för kristna ledare och ledarteam, vilket vi gör under ungdomspastoral teamets årliga lägerledarkurs på stiftsgården Marielund i augusti. Socialläran ger ett språk för samtalet om hur vi kan leva tillsammans i respekt för varandra och med det gemensamma goda som ledstjärna, på läger, på pilgrimsresor och på ungdomsgruppernas veckoträffar. Den katolska socialläran är alltså en värdefull hjälp för att utveckla det ungdomspastoral arbetet i stiftet.

RESPEKT

För en livets kultur

Socialläran framhäver människans värde och värdighet

BENEDICTA LINDBERG

GENERALSEKRETERARE RESPEKT
INFO@RESPEKTLIVET.NU

BLAND VÅRA STIFTSORGAN intar RESPEKT som »rörelsen för livet« en central plats när det gäller den katolska socialläran. Kyrkan vill genom sin förkunnelse i ord och handling slå vakt om en *Livets kultur*, som den helige påve Johannes Paulus II så starkt och ofta betonade. Liv som människans oförytterliga värde sträcker sig från det ofödda barnet till den döendes sista ögonblick. Det är hennes värdighet som påvarna i många socialetiska texter framhäver. Också den svagaste mänskliga varelse måste skyddas, därför att han/hon är värdefull endast genom sin existens, inte genom det han/hon gör.

De centrala principerna inom katolsk sociallära är PERSON, SOLIDARITET och SUBSIDIARITET. Den mänskliga personen – som individ och som del i gemenskapen – är grunden. Samhället bör stödja och hjälpa den enskilde som inte kan lösa sina problem (solidaritet) men respektera en människas eller en mindre grupps förmåga att klara sig (subsidiaritet). Personens behov och möjlighet, och därmed värde, står i centrum av socialläran.

Därför är RESPEKT, RÖRELSEN FÖR LIVET tacksam för publiceringen av *Den katolska socialläran* och rekommenderar varmt att läsa och omsätta den i handling.

Delaktighet, demokrati och politiskt engagemang

DEMOKRATI OCH DELAKTIGHET i samhällets utformning är en mänsklig rättighet, men först och främst är det en förpliktelse. Den katolska socialläran uppmanar oss alla att aktivt delta i samhällsbygget, att utforma vårt gemensamma hem. Målet är att nå fram till det gemensamma goda, *bonum commune*. I sin apostoliska uppmaning om lekfolket, *Christifideles laici* (1988), betonar den helige påven Johannes Paulus II detta.

Justitia et Pax, Kommissionen för Rättvisa och Fred, har som sin främsta uppgift att stimulera de troende till ett politiskt arbete. Här utgör den katolska socialläran den främsta resursen, men också andra skrivelser av påvarna och olika biskopskonferenser. Världen över arbetar man med alltifrån nedrustning, social och ekonomisk rättvisa och klimatutmaningar till flyktingfrågor, jämställdhet och mänskliga rättigheter. En viktig roll är att påtala orättfärdigheter och övergrepp mot enskilda och grupper var dessa än sker, också inom kyrkan själv.

Justitia et Pax är inriktad på reflektion och politisk dialog i bred bemärkelse. Målet är en fullödig solidaritet mellan alla människor, lokalt såväl som globalt. Solidariteten betraktas i den katolska socialläran som en dygd och påve Johannes Paulus II uttrycker detta i encyklikan *Sollicitudo rei socialis*.

SR MADELEINE FREDELE OP
GENERALSEKRETERARE
JUSTITIA ET PAX
JUSTITIA.PAX@KATOLSKAKYRKAN.SE

»Alla och envar har rätten och plikten att delta i det politiska livet; denna delaktighet kan anta många olika och komplementära former, på olika nivåer, i olika uppgifter och med olika ansvar.«

CHRISTIFIDELES LAICI
NR 42

»Solidaritet [innebär] en fast beslutsamhet att ständigt arbeta för det gemensamma goda, det vill säga för vars och ens väl, eftersom vi har ansvar för alla. En sådan beslutsamhet går hand i hand med den fasta övertygelsen att just profithungern och törsten efter makt, som redan nämnts, hindrar en sann och övergripande utveckling.«

SOLLICITUDO REI SOCIALIS
NR 38

KATOLSKA EKUMENISKA NÄMNDEN

Socialläran och ekumeniken

KATOLSKA EKUMENISKA NÄMNDENS syfte är att verka för enheten mellan de kristna kyrkorna utifrån bibelordet Joh 17:21: »att de alla skall bli ett«. Vid Andra Vatikankonciliet (1962–1965) betonades strävan efter kristen enhet och i *Unitatis redintegratio* (1964) framhävs »återställandet av enheten« som ett av konciliets viktigaste spörsmål. En annan text som ofta citeras i den katolska sociallärens dokument är *Lumen gentium* (1964), 'folkens ljus' och som behandlar förhållandet mellan den katolska kyrkan och andra kyrkor liksom kyrkans kallelse att sträva efter 'det gemensamma goda' (*bonum commune*).

Den katolska socialläran har uppmärksammats i flera ekumeniska sammanhang. Frågor som berör t.ex. rättvisa, jämställdhet, klimat, miljö, migration och religionsfrihet har varit teman för ekumeniska möten på olika nivåer. Man har även uppvaktat politiker i dessa frågor. I det ekumeniska samtalet och samarbetet utgår man ofta från principer vi känner från socialläran, som det gemensamma goda och människans värdighet – där kyrkor och trossamfund kan ha gemensamma utmaningar. I tider av kris och oro märks särskilt det diakonala arbetet även inom ekumeniken, med fokus på ensamhet och utanförskap eller hur de mest utsatta kan skyddas. Även den senaste av socialencyklikorna, *Laudato si'* (2015) – som behandlar klimatet och vårt gemensamma hem – är mycket spridd, uppskattad och använd i ekumeniska sammanhang.

NAUSIKAA HAUPT

EKUMENIKHANDLÄGGARE

NAUSIKAA.HAUPT@KATOLSKAKYRKAN.SE

Mer om vårt
och andras arbete
med den katolska
socialläran hittar du på
www.katolskakyrkan.se

Här finns bl.a. filmserien
Leva läran, som visar
hur olika människor i
vårt stift konkret lever
den katolska socialläran

STOCKHOLMS KATOLSKA STIFT
DIOECESIS HOLMIENSIS

BESÖKSADRESS: GÖTGATAN 68 POSTADRESS: BOX 4114, SE-102 62 STOCKHOLM
TEL +46-8-462 66 00 INFO@KATOLSKAKYRKAN.SE WWW.KATOLSKAKYRKAN.SE